

Foto: Sebastià Torrens

LES FONTS UFANES

MONUMENT NATURAL

Foto: Sebastià Torrens

Diseny gràfic: www.accentgrafic.com

Per a més informació, us podeu adreçar a l'Oficina de Gestió del Paratge natural de la Serra de Tramuntana.
C/ del Rector Joan Mir, s/n (instal·lacions del camp de futbol)
Villemossa
Telèfon 971 61 28 76
Fax: 971 61 24 93

EQUIPAMENTS I SERVEIS

VISTA A LES FONTS
La finca de Gabellí Petit es pot visitar qualsevol dia de l'any entre les 10 i les 17 h. Per arribar a les fonts des de la barriera de l'entrada de la finca cal recórrer durant uns 20 minuts un camí de traçat circular i poca dificultat. En arribar a una cruïlla, si seguim cap a la dreta, l'itinerari serà més fàcil i més descansat perquè té menys pendent.

- Respectar els diferents valors naturals, culturals i etnològics que han determinat la protecció de l'espai.
- No agafar plantes ni animals.
- Respectar els elements arqueològics.
- No hi podeu entrar amb bicicletes ni cavalls.
- La visita a la finca s'ha de fer sempre a peu.
- Els animals domèstics, sobretot els cans, poden molestar la fauna i el ramat. No entreu amb ells a la finca.
- Passejau en silenci i pels camins, així no molestareu la fauna i altres visitants.
- Us recomanem dur calçat adequat, sobretot quan brollen les fonts.
- Avisau el vigilant de la finca de qualsevol desperfecte o anomalia que hi observeu.
- Es permet la recollida de bolets per a consum familiar. Es necessària una autorització d'Espais de Natura Balear per a la recollida de bolets amb finalitats comercials.

NORMATIVA I RECOMANACIONS

LES FONTS UFANES

Les fonts Ufanes són a Campanet, a la finca de Gabellí Petit, propera a l'ermita de Sant Miquel.

L'any 2001, el Govern de les Illes Balears protegí les fonts Ufanes a través de la seva declaració com a Monument natural (Decret 111/2001, de 31 d'agost, BOIB núm. 109 d'11/09/2001). Aquest espai natural inclou una superfície de 50,2 ha.

Tot l'àmbit territorial del Monument està inclòs en el Paratge natural de la Serra de Tramuntana i és a

més una Àrea natural d'especial interès (ANEI) per la Llei 1/1991, de 30 de gener, d'espais naturals i règim urbanístic de les àrees d'especial protecció de les Illes Balears.

El Govern de les Illes Balears va adquirir la finca de Gabellí Petit, de 44,91 ha, el juny de 2005, amb el cofinançament de la Unió Europea. Amb aquesta adquisició va fer possible l'accés de la població a les fonts, després d'anys de reivindicacions.

Foto: Sebastià Torrens

Foto: Sebastià Torrens

EL PAISATGE I LA FAUNA

L'alzinar és la comunitat forestal més desenvolupada que trobam al Monument natural. Les alzines (*Quercus ilex*), amb capçades frondoses que limiten l'entrada de la llum, configuren un bosc ombrívol i humit, amb un sotabosc de mates (*Pistacia lentiscus*), arboceres (*Arbutus unedo*) i pa porcí (*Cyclamen balearicum*) com a principals espècies vegetals. Les clarianes que s'han obert al llarg del temps han permès el pas de la llum, la qual cosa ha afavorit el creixement dels pins (*Pinus halepensis*).

Dins l'alzinar trobam barraques de carboners i sitges, testimonis de l'aprofitament intens que va experimentar aquest bosc en el passat per a la producció de carbó.

Les restes d'un talaiot dins l'alzinar confirmen la presència humana prehistòrica en aquest indret. Actualment tan sols es conserva la portada. La funció dels talaiots no és del tot clara: mentre que alguns historiadors pensen que es tractava de llocs per habitar, altres opinen que eren llocs de reunió, o bé

llocs de caràcter social i ritual relacionats amb la possessió de la terra.

Les terres planeres de la finca de Gabellí Petit estan dedicades al cultiu del garrover (*Ceratonia siliqua*), un arbre típic del conreu de secà a Mallorca que no ha de menester gaire atencions.

La diversitat d'ambients a la finca de Gabellí permet que hi visqui una fauna molt variada. Entre els mamífers destaca la cabra orada (*Capra hircus*), el mart (*Martes martes*), la geneta (*Genetta genetta*) i el mostel (*Mustela nivalis*). Són abundants les aus com el tudó (*Columba palumbus*), el tord (*Turdus philomelos*), el rupit (*Erithacus rubecula*), el reietó cellablanco (*Regulus ignicapilla*), el ferrerico blau (*Parus caeruleus*), el pinsà (*Fringilla coelebs*) i el verderol (*Carduelis chloris*). Sobrevolant la zona, podem veure o escoltar el xoriguer (*Falco tinnunculus*), el falcó comú (*Falco peregrinus*), l'esparver (*Accipiter nisus*) i l'estornell (*Sturnus vulgaris*).

HIDROGEOLOGIA

Les fonts Ufanes constitueixen un fenomen hidrogeològic natural únic a les Illes Balears. Són surgències intermitents que brollen de manera difusa, molt potent i sobtada, després de l'acumulació de pluja suficient en el massís del puig Tomir i els seus voltants.

L'aigua de les Ufanes prové de la pluja que cau i s'infiltra al subsòl. Un cop s'infiltra, l'aigua s'acumula en un aqüífer per sota del qual hi ha materials poc permeables. Quan les pluges són intenses i contínues la capacitat de l'aqüífer es veu sobrepassada, i l'aigua s'obre camí cap a la superfície, brollant de manera violenta a través de les surgències que hi ha a la part baixa de la finca de Gabellí Petit.

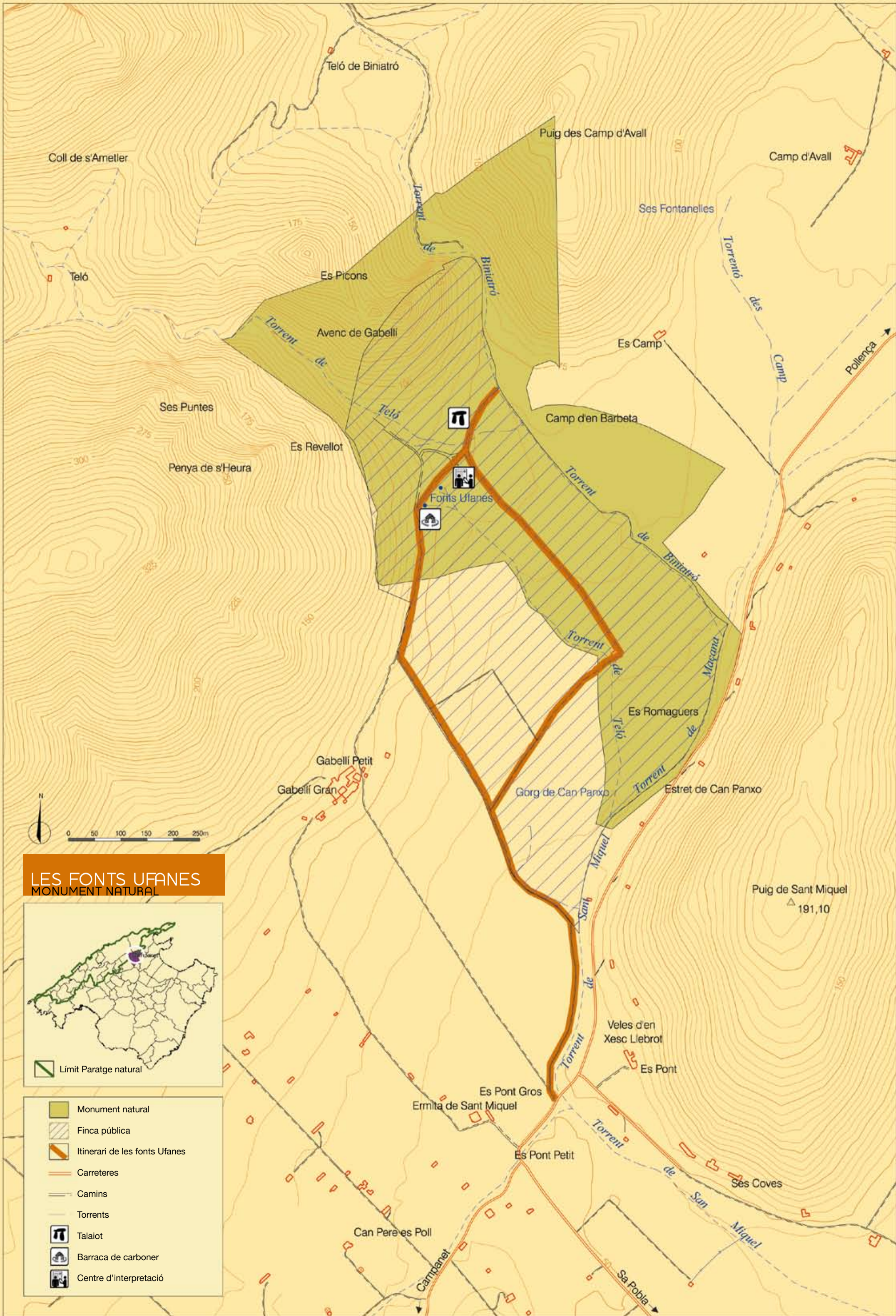
Els cabals poden passar de 0 a 3 m³/segon en qüestió de minuts, en el cas de sortides normals, i fins i tot arriben als 100 m³/segon quan es produeixen sortides excepcionals. El volum anual mitjà d'aigua que surt de les fonts és de 10 - 12 hm³. Tota aquesta aigua corre pel torrent de Teló, s'ajunta amb la d'altres fonts de la zona i arriba al torrent de Sant Miquel. A partir d'aquí segueix plàcidament el seu camí cap al pla de sa Pobla i travessa camps de conreu fins arribar a s'Albufera, on l'aigua sembla que gairebé s'atura, el paisatge canvia i s'omple de canyissar i canals, abans d'arribar a la mar.

Foto: Mª Angels Ferragut

Parus caeruleus
Foto: Sebastià Torrens

LES FONTS UFANES
MONUMENT NATURAL

- Monument natural
- Finca pública
- Itinerari de les fonts Ufanès
- Carreteres
- Camins
- Torrents
- Talaiot
- Barraca de carboner
- Centre d'interpretació

